

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 10/02-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. marca 2002 predbežne prerokoval návrh na začatie konania M. N., bytom P. B., zastúpeného advokátom JUDr. D. D., Advokátska kancelária, P. B., vo veci porušenia jeho základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a iné rozhodnutiami Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. októbra 1994 sp. zn. 23 S 407/94 a 7. februára 1997 sp. zn. 23 S 347/96, Okresného súdu v Považskej Bystrici z 15. júna 2000 sp. zn. 3 C 767/98 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne z 27. februára 2001 sp. zn. 17 Co 475/00 a postupom Pozemkového úradu v Považskej Bystrici vo veci jeho reštitučného nároku a takto

r o z h o d o l :

Návrh M. N. na začatie konania **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 26. novembra 2001 doručené podanie M. N., bytom P. B. (ďalej len „navrhovateľ“), označené ako „Podnet na začatie konania podľa čl. 130 ods. 3 Ústavy SR a § 18 ods. 3 pís. b/ zákona č. 38/93 Z. z.“ (ďalej len „návrh“), ktorým namietal porušenie viacerých ústavných, ľudských a zákonných práv na navrátenie majetku rozhodnutiami všeobecných súdov postupom správnych orgánov a zákonom č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pôde“), žiadal preskúmať doterajší spôsob vybavovania jeho reštitučného nároku z hľadiska základných občianskych práv a vysloviť, že boli porušené jeho ľudské práva na navrátenie majetku, tak ako vyplývajú z Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), a vyhlásiť všetky doteraz vydané rozhodnutia za protiústavné.

Z obsahu návrhu, ako aj zo spisu Okresného súdu v Považskej Bystrici sp. zn. 3 C 767/98 vyplýva, že navrhovateľ podľa zákona o pôde požiadal povinnú osobu o vydanie konkrétnej nehnuteľnosti a že povinná osoba s ním a ďalšími oprávnenými osobami (ďalej len „oprávnené osoby“) uzavrela dohodu o vydaní nehnuteľnosti, ktorú však Pozemkový úrad v Žiline neschválil. Oprávnené osoby požiadali o preskúmanie tohto rozhodnutia Krajský súd v Banskej Bystrici, ktorý rozhodnutie správneho orgánu potvrdil bez nariadenia pojednávania podľa § 250f Občianskeho súdneho poriadku v znení platnom v rozhodujúcom čase (ďalej len „OSP“) rozhodnutím z 19. októbra 1994 sp. zn. 23 S 407/94 (ďalej len „rozhodnutie vo veci vydania nehnuteľnosti“) z dôvodu, že oprávnené osoby nespĺnili zákonom stanovenú podmienku uplatniť svoj reštitučný nárok na pozemkovom úrade v lehote do 31. decembra 1992, v dôsledku čoho im právo zaniklo. V tejto súvislosti navrhovateľ uviedol, že reštitučný nárok uplatnil v zákonnej lehote na Pozemkovom úrade v Považskej Bystrici (ďalej len „pozemkový úrad“), z ktorého bol však odstúpený

Pozemkovému úradu v Žiline (ďalej len „príslušný pozemkový úrad“) až 30. novembra 1995. Keď toto navrhovateľ zistil, podal návrh na povolenie obnovy konania, ktorému správny orgán nevyhovel a Krajský súd v Banskej Bystrici konanie o jeho návrhu na preskúmanie tohto rozhodnutia správneho orgánu rozhodnutím zo 7. februára 1997 sp. zn. 23 S 347/96 (ďalej len „rozhodnutie vo veci obnovy konania“) zastavil. Navrhovateľ následne žalobou uplatnil na Okresnom súde v Považskej Bystrici (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 767/98 nároky v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“) tvrdiac, že v dôsledku nesprávneho úradného postupu pozemkového úradu došlo k zmareniu jeho práva ako oprávnenej osoby podľa zákona o pôde. Okresný súd rozsudkom z 15. júna 2000 č. k. 3 C 767/98-61 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 27. februára 2001 č. k. 17 C 475/00-93 žalobu navrhovateľa zamietol z dôvodu premlčania.

Navrhovateľ konkrétne namietal porušenie zásady rovnosti v právach podľa čl. 12 ods. 1 a porušenie zásady bezprostrednosti a ústnosti občianskeho súdneho konania podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím vo veci vydania nehnuteľnosti a odvolal sa na neústavnosť § 250f OSP, keď mu nebolo umožnené zúčastniť sa tohto prieskumného pojednávania tvrdiac, že mal mať právo byť prítomný na prerokovaní svojej veci, a to aj v prípade, že konanie bolo vyhlásené za neverejné. Rovnako mal právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, ktoré nemôže byť obmedzené ani zákonom. Osobná prítomnosť účastníka konania pred súdom je základným predpokladom úspešného uplatnenia daného práva, teda úspešného poskytnutia súdnej ochrany. Došlo k porušeniu aj príkazu ústavnej normy obsiahnutej v čl. 11 ústavy (v znení platnom v čase vydania rozhodnutia vo veci vydania nehnuteľnosti). V dôsledku toho mu bola odňatá možnosť konať pred všeobecným súdom. V tejto súvislosti poukázal aj na nález ústavného súdu PL. ÚS 14/98.

Keďže ako oprávnená osoba riadne a včas uplatnil nárok u povinnej osoby a na pozemkovom úrade, ktorý ako miestne nepríslušný bol povinný jeho žiadosť odstúpiť bez meškania príslušnému pozemkovému úradu, pozemkový úrad si nespĺnil zákonom uloženú povinnosť. Tento postup považuje za porušenie jeho občianskych práv na navrátenie majetku.

Navrhovateľ tvrdil, že aj § 9 ods. 1 zákona o pôde nie je v súlade so základnými povinnosťami štátu vrátiť odcudzený majetok z obdobia komunizmu, keď vyžaduje, aby oprávnený musel na dvoch inštitúciách uplatňovať svoj nárok.

II.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nie je ústavný súd príslušný, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

V súvislosti s rozhodnutím vo veci vydania nehnuteľnosti navrhovateľ namietal porušenie zásady rovnosti v právach podľa čl. 12 ods. 1 a porušenie zásady bezprostrednosti a ústnosti občianskeho súdneho konania podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, keď v dôsledku aplikácie neústavného § 250f OSP mu nebolo umožnené zúčastniť sa tohto prieskumného pojednávania a vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, a tým mu bola odňatá možnosť konať pred všeobecným súdom.

Ústavný súd konštatuje, že tvrdené odňatie práva konať pred všeobecným súdom v dôsledku aplikácie § 250f OSP sa týka rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) z 19. októbra 1994 sp. zn. 23 S 407/94. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že oprávnené osoby v odvolaní podanom proti rozhodnutiu správneho orgánu vo veci neschválenia dohody o vydaní nehnuteľnosti uviedli: „že je pravdou, že na pozemkovom úrade si svoj nárok neuplatnili v zákonom stanovenej lehote, ale povinnú osobu požiadali včas“ a že krajský súd toto rozhodnutie potvrdil z dôvodu, že mal preukázané, že oprávnené osoby ako navrhovatelia nespĺnili zákonom ustanovenú podmienku uplatniť svoj reštitučný nárok na pozemkovom úrade v stanovenej lehote, v dôsledku čoho im právo zaniklo, bez ohľadu na meškanie či nečinnosť povinnej osoby. Krajský súd teda založil svoje rozhodnutie na skutočnostiach uvedených oprávnenými osobami v ich odvolaní, a preto podľa názoru ústavného súdu nie je v danej veci medzi nenariadením pojednávania krajským súdom podľa § 250f OSP na prejednanie odvolania oprávnených osôb a tvrdeným porušením práv navrhovateľa podľa označených článkov ústavy a dohovoru priama súvislosť. Nakoniec je to zrejme aj z ďalšieho postupu navrhovateľa, ktorý sa o tom, že krajský súd rozhodol vo veci bez nariadenia a vykonania ústneho pojednávania, dozvedel už z obsahu tohto rozhodnutia pri jeho doručení, avšak porušenie označených práv v dôsledku tejto skutočnosti namietal predmetným návrhom až o niekoľko rokov neskôr. Obdobne to platí aj pre rozhodnutie vo veci obnovy konania.

Ak ústavný súd nezistí priamu súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namietal, vysloví zjavnú neopodstatnenosť návrhu a tento odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 93/97, I. ÚS 87/97, I. ÚS 31/98, I. ÚS 12/01).

Pokiaľ navrhovateľ namietal porušenie jeho občianskych práv na navrátenie majetku tým, že pozemkový úrad si nespĺnil zákonom uloženú povinnosť odstúpiť jeho žiadosť bez meškania príslušnému pozemkovému úradu, ústavný súd konštatuje, že tvrdená nezákonnosť postupu pozemkového úradu bola predmetom občianskeho súdneho konania a rozhodovania vo veci okresného súdu vedenej pod sp. zn. 3 C 767/98. Z obsahu tohto

spisu vyplýva, že navrhovateľ mohol v tomto konaní, v ktorom bol zastúpený advokátom, uvedené námietky podľa zákona o zodpovednosti za škodu riadne uplatniť a navrhnúť vykonanie dôkazov na preukázanie ich opodstatnenosti, že tak okresný súd, ako aj odvolací Krajský súd v Trenčíne uplatnené nároky prejednali na ústnom pojednávaní za prítomnosti právneho zástupcu navrhovateľa a že obidva súdy riadne uviedli vo svojich rozhodnutiach dôvody, pre ktoré žalobu navrhovateľa zamietli s ohľadom na príslušné zákonné ustanovenia.

Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri výkone tejto právomoci ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00).

Ústavný súd konštatuje, že skutkové a právne závery v namietaných rozhodnutiach všeobecných súdov nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, ani inak z ústavného hľadiska za neospravedlňiteľné a neudržateľné, preto ústavný súd nie je na ich preskúmanie a posúdenie oprávnený.

Pokiaľ námietky navrhovateľa smerujú voči údajnej neústavnosti zákona o pôde, resp. jeho nesúladu so základnými povinnosťami štátu vrátiť odcudzený majetok z obdobia komunizmu, ústavný súd konštatuje, že nie je oprávnený sa zaoberať takýmito námietkami na návrh fyzickej osoby.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2002